

“TÜSİAD SÜRDÜRÜLEBİLİR BÜYÜME BAĞLAMINDA TARIM VE GIDA SEKTÖRÜNÜN ANALİZİ”

RAPORU TANITIM TOPLANTISI KONUŞMASI

TUNCAY ÖZİLHAN, TÜSİAD YÜKSEK İSTİŞARE KONSEYİ BAŞKANI

İstanbul, 5 Mart 2020

Sayın Bakanım, Değerli Konuklar,

Hepiniz hoş geldiniz. Tarım ve Gıda sektörlerine yönelik, önemine her zaman inandığım ve desteklediğim kapsamlı analiz çalışmamızın tamamlanmış olmasından duyduğum mutluluğu sizlerle paylaşmak istiyorum. Gönül isterdi ki; bu tanıtım etkinliğini moralimizin çok daha yüksek olduğu bir gündemde gerçekleştirelim. Fakat maalesef son haftalarda hem ülkemizden hem de dünyanın farklı yerlerinden üzücü haberlerle sarsıldık. Doğal felaketler, salgın hastalık tehditleri derken en son İdlid’te çok önemli kayıplar verdik. Milletçe hepimizin başı sağ olsun.

Bu olayların tekrarlanmaması, insanımızın böyle acılarla karşılaşmaması hepimizin ortak dileği. Toplum olarak birbirimize kenetlenmemiz, geleceğimize odaklanmamız, hem bugün hem de ileride elimizi kuvvetlendirecek her alanda çalışmalarımızı, yatırımlarımızı sürdürmemiz gerekiyor.

Değerli Konuklar,

Tarımı hem bugünün hem de geleceğin sektörü olarak gördüğümü her fırsatta vurguluyorum. Gelecek nesillerimiz için kuşaklar boyunca bereketli topraklarımızın bize sunduğu miras olan tarım sektörünü geleceğe taşımak ile yükümlüüz. Tarım, insanlığın beslenmesinde, sanayi sektörüne hammadde sağlanmasında, kırsal kalkınmada, istihdam artışında ve dış ticarete döviz kazanımında önemli rol oynuyor. Dünya genelinde açlığın ve yoksulluğun sonlandırılması, gıda israfının azaltılması, çölleşme ve kuraklıkla mücadele, biyoçeşitliliğin korunması gibi karşı karşıya olduğumuz pek çok küresel sorunun ortak bir noktası olarak da stratejik öneme sahip.

Tarım sektörü, bugün dünya nüfusunun dörtte birinden fazlasını istihdam ederken, günde 7 milyar dolarlık bir üretim değeri oluşturuyor. 2030 yılında dünya nüfusunun 8,5 milyara, Türkiye nüfusunun da 90 milyona yaklaşacağı öngörülüyor. Geleceğin nüfusunu beslemek için bugüne oranla daha az çiftçi, yaklaşık yüzde 50 daha fazla tarımsal üretim yapmak zorunda kalacak. Dünyaya yetecek kadar gıdanın sağlanabilmesi için tüm tarım ve gıda sisteminin bir bütün olarak ele alınması gerekiyor.

Türkiye’nin tarım sektöründe atması gereken önemli adımlar var. Avrupa’nın en büyük, dünyanın ise yedinci büyük tarım alanına sahip olmamıza rağmen verimli arazi ve yatırım yetersizliğinden, Ar-Ge kapasitesi düşüklüğünden, teknoloji ve inovasyon konusunda farkındalık eksikliğinden söz ediyoruz. Dijitalleşmenin ve

yeni teknolojilerin sunduğu fırsatlar doğru değerlendirilirse, Türkiye ekonomisine büyük katkı sağlanacak, ülkemizin küresel pazarlardaki duruşu güçlenecektir.

Ulusal politikalarımızda stratejik olarak konumlandırılmış ve önceliklendirilmiş bir tarım ve gıda sektörü vizyonu ile hareket etmemiz gerekiyor. Sorunların çözümü için; konuları ekonomik, kurumsal, hukuki, çevresel ve kültürel yönleriyle ele almalı, üreticiden tüketiciye kadar tüm paydaşlara yönelik entegre, bütüncül, kapsayıcı ve kalıcı politikalar oluşturmalı ve uygulamalıyız. Tüm bu alanlarda gerçekleştireceğimiz dönüşümler sayesinde tarım ve gıda sektörlerinin gerçek potansiyeli ortaya çıkacak, hem üreticiler hem de tüketiciler bundan kazanç sağlayacaktır.

Tarım ve gıda sektörlerimizin piyasa yapısı kapsamlı bir bakış açısı ile incelendiğinde; artan girdi fiyatları ve bundan etkilenen gıda enflasyonu, çok sayıda oyuncunun olduğu uzun tedarik zinciri, yetersiz sektörel örgütlenme ve finansman sıkıntısı gibi sorunların olduğu bir yapıda en büyük sıkıntıyı üretici yaşamaktadır. Bu da sektörün sürdürülebilirliği açısından en önemli sorun olarak karşımıza çıkıyor. Üreticilerin katma değerden daha fazla pay alabilmesi için sektörel örgütlenmenin gelişmesi ve ölçek sorununun ortadan kalkması gerekiyor.

Günümüzde ölçek ekonomisinin geçerli olmadığı hiç bir üretim faaliyeti yok. Arazilerin parçalı yapısı, tarımda verimliliğin önünde çok ciddi bir engel oluşturuyor. Küçük tarım arazileri ve küçük çiftçilikle, ölçek ekonomisinden yararlanmamız, çiftçilerimizi havza ve ürün bazında kooperatifler biçiminde örgütlememiz gerekiyor. Kooperatifler sayesinde küçük üreticiler, traktör, sulama, gübre, pazarlama, satış, eğitim gibi birçok alanda güçlerini birleştirirse, tarım ve hayvancılığımız bugünden çok farklı bir noktaya gelir. Hali hazırda çok iyi çalışan kooperatiflerimiz var. Bu modeli geliştirmemiz ve tüm ülkeye yaymamız gerekiyor. Bu sayede hem çiftçimizin yüzü güler, hem köylerin terk edilmesinin önüne geçilir, hem de gıda enflasyonu sorunu ile daha etkin bir şekilde mücadele edilebilir.

Tarım ve gıda sektörlerinde sürdürülebilir büyümenin sağlanması için; tarıma destek ve teşvikleri geliştirmek ve etkili dağıtımını sağlamak, yerli girdi kullanımını özendirmek, meyve ve sebze tedarik zincirindeki %30-40'lara varan kayıp ve atıkların önüne geçmek, kayıtlı ticareti desteklemek, iklim değişikliği ile mücadele etmek ve su kaynaklarını etkin kullanmak, dijital, akılcı ve iyi tarım uygulamalarını

yaygınlaştırmak ve modern seracılığı teşvik etmek de odaklanmamız gereken diğer önemli başlıklar olarak karşımıza çıkıyor.

Zincirin farklı katmanlarında var olan bu sorunların üstesinden gelmek için de tarım politikalarının belirlenmesi ve uygulanmasına yine bütüncül bakmak, her bir katmanı dikkate almak, hem yereli hem ulusal ölçeği aynı anda gözetmek çok önemli. Türkiye’de iyi bir birikim, sektörde deneyimli kurumlar, kuruluşlar, STK’lar var. En önemlisi de sorunları çözme istekliliği ve kapasitesi var. Bütün bunları bir araya getirmemiz, kurumlar arası koordinasyonu sağlamamız gerekiyor. İş dünyasının da içinde yer aldığı bir kurumsal istişare ve koordinasyon mekanizmasının etkin çalışması, bugünün sorunlarına uzun vadeli bir bakış açısıyla çözüm üretmesi gerekiyor. Raporumuz da böyle bir yaklaşımla hazırlandı.

80 milyonluk bir ülke olarak, Türkiye’nin sürdürülebilir bir gıda güvenliği ve güvenilirliği sistemine ihtiyacı var. Tarıma, sanayileşme kadar önem vermek, yatırım yapmak durumundayız. Doğru modeller üzerinde çalışmalar yapılır ve doğru teşvik modelleri kurgulanırsa, tarım sektörü ülkemizin geleceğinde çok önemli bir rol oynayacaktır. Bugün ülkemizde, tarımda büyümeyi sürdürülebilir kılmamanın yolu yenilikleri takip ederek, katma değeri artırmaktan geçiyor. Tarım sektörü geleceğe hazırlanırken, teknolojik gelişmelere ve her sektörde gerçekleşen dijital dönüşüme entegre olmalı, inovatif çalışmaların sunduğu verimlilik fırsatlarını iş süreçlerimize yansıtmalıyız. Yatırımlarımızı yaparken, toplum olarak her alanda üretken olacağımız ve yeniliklerle geleceğimizi şekillendireceğimiz bir bakış açısı bizleri güçlü kılacaktır.

Sözlerimi tamamlarken, bu çalışmamızın çok başarılı sonuçlara katkı sağlamasını, ülkemiz için, tarım ve gıda sektörlerine yaşanacak olumlu bir dönüşüme vesile olmasını diliyorum. Tarımı ihmal eden ülkeler geleceklerini tehlikeye atar. Biz onlardan olmayalım. Bu değerli çalışmamıza emek veren, destekleyen herkese teşekkürlerimi sunar, hepinize saygılarımı sunarım.